

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ, ΕΠΙ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 200 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΚΗΡΥΞΙΝ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821 «Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΚΑΘ'ΗΜΑΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821»

Αγαπητοί πατέρες,

Με άφορμή τή συμπλήρωση 200 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐπίσημη κήρυξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὡς Πνευματικὸς σας Πατέρας καὶ Ποιμένας τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς, ἀποφάσισα νά σᾶς μιλήσω, ἐδώ στήν Ἱερατική μας Σύναξη, γιά τὸν καίριο ρόλο που διαδραμάτισε ἡ συμμετοχή τοῦ ἱεροῦ κλήρου στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821 καὶ ἰδιαίτερα γιά τή μαρτυρική δράση ὀρισμένων κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας σὲ αὐτόν, ὡς ἐν Χριστῷ παράδειγμα ἀταπαρνήσεως καὶ ὁμολογίας.

Ἡ ἱερωσύνη δέν εἶναι ἀξίωμα, ἀλλὰ Ἱερὸ Λειτουργήμα. Εἶναι καθημερινή προσφορά τοῦ ἑαυτοῦ μας στὸν Μέγα Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστὸ μέσα ἀπὸ τή διακονία τοῦ ποιμνίου μας. Εἶναι ἀγῶνας καὶ θυσία, στά ὁποῖα προσερχόμαστε μὲ χαρὰ καὶ σεβασμό. Εἶναι ὑπακοή στό Θεῖο Θέλημα. Εἶναι Σταύρωση καὶ Ἀνάσταση· Σταύρωση τοῦ «ἐγώ» καὶ Ἀνάσταση τοῦ «ἐμεῖς». Ἄλλωστε, καλοῦμαστε νά γίνουμε στ' Ὄνομα τοῦ Κυρίου «ἀλιεῖς ἀνθρώπων» (Ματθ. δ' 18-23) καὶ νά διαφυλάττουμε τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας Του, καθότι γι' αὐτὸ κληθήκαμε, ἐφόσον, κατὰ τὸν ἱερὸν ὑμνογράφων, ὁ Κύριος «εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσεν». Μακριὰ ἀπὸ μικροπρεπεῖς ἔριδες, προσωπικὲς φιλοδοξίες καὶ ἐπονείδιστα πάθη, ἔχουμε τή χαρὰ καὶ τὴν εὐλογία νά ὑπηρετοῦμε τὴν Ἐκκλησία καὶ νά βρισκόμαστε στήν «πρώτη γραμμή», μὴ φειδόμενοι κόπων καὶ θυσιῶν.

Ὁ ἴδιος ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μαρτυρεῖ: «Ὅταν ἀποφασίσαμε νά κάμουμε τὴν Ἐπανάσταση, δέν ἐσυλλογισθήκαμε οὔτε πόσοι εἴμεθα,

οὔτε πῶς δὲν ἔχομε ἄρματα, οὔτε ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐβαστοῦσαν τὰ κάστρα καὶ τὰς πόλεις, οὔτε κανένα φρόνιμος μᾶς εἶπε «ποῦ πᾶτε ἐδῶ νὰ πολεμήσετε μὲ σιταροκάραβα βατσέλα», ἀλλὰ ὡς μία βροχὴ ἔπεσε εἰς ὄλους μας ἢ ἐπιθυμία τῆς ἐλευθερίας μας, καὶ ὄλοι, καὶ ὁ κληρὸς μας καὶ οἱ προεστοὶ καὶ οἱ καπεταναῖοι καὶ οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ ἔμποροι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ὄλοι ἐσυμφωνήσαμε εἰς αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ ἐκάμαμε τὴν Ἐπανάσταση». Παρατηροῦμε ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Γερὸς τοῦ Μορῖα ἀναφέρει στὸν λόγο του γιὰ τὴ λήψη τῆς ἀποφάσεως γιὰ τὸν μεγάλο ξεσηκωμὸ πρῶτα τὸν Ἱερό Κληρο, ἀναγνωρίζοντας παράλληλα τὸν καθοριστικὸ ρόλο που διαδραμάτισε αὐτὸς τόσο στὴν ἔναρξη, ὅσο καὶ στὴ συνέχιση καὶ ἐπέκταση τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν Ἐλευθερία.

Ἔτσι, καὶ τὸ 1821, οἱ προκάτοχοί μας κληρικοὶ στάθηκαν μὲ σύνεση καὶ διάκριση στό ὕψος τῶν περιστάσεων, δὲν δίστασαν νὰ ἔρθουν σὲ σύγκρουση τόσο μὲ τὴν τότε κοσμικὴ ἐξουσία, ὅσο καὶ μὲ τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα καὶ τὶς διαμάχες που τοὺς ταλάνιζαν. Ἡ ἱστορία ἔχει νὰ μᾶς παρουσιάσει πλεῖστες ὄσες μορφὲς ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων καὶ μοναχῶν, ποὺ κυριολεκτικὰ μαρτύρησαν, χύνοντας τὸ αἷμα τους ὡς ἔνδειξη αὐτοθυσίας «γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν Πίστη τὴν Ἁγία καὶ τῆς Πατρίδος τὴν Ἐλευθερία».

Παραδείγματα αὐτοθυσίας πάμπολλα, ὅπως αὐτὰ τοῦ Ἐπισκόπου Σαλώνων Ἡσαΐα, τοῦ Ἀθανασίου Διάκου, τοῦ Παπαφλέσσα. Ἄς προσεγγίσουμε ὅμως τὸ ρόλο τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' ποὺ ὡς ἐθνάρχης τοῦ Γένους, ἀναγκάστηκε νὰ συντάξει πράξη ἀφορισμοῦ κατὰ τῶν Ἐπαναστατῶν γιὰ ν' ἀποφύγει τὴν σφαγὴ καὶ τὰ ἀντίποινα τῶν κατακτητῶν πρὸς τὸν ὑπόδουλο Ἑλληνισμό. Ὁ τρόπος σύνταξης τοῦ ἀφορισμοῦ ἦταν ἀντίθετος μὲ τὸ Κανονικὸ Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν τρόπο ποὺ συντάχθηκε. Ἦταν μία πράξη τοῦ μαρτυρικοῦ Πατριάρχου που ἀποσκοποῦσε στό νὰ κατευνάσει τὴν ὀργὴ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ὁ Ποιμενάρχης αὐτὸς προσπάθησε νὰ κρατήσῃ τὶς ἰσορροπίες, μὲ σύνεση καὶ διάκριση καὶ μετὰ ἀπὸ πολλὴ προσευχὴ, ἀδιαφορώντας γιὰ τὶς «ἐντυπώσεις» καὶ παρὰ τὶς ἀντιδράσεις καποίων, προχώρησε στὴν ἐν λόγῳ πράξη «ἠθικῆς αὐτοθυσίας», ὅπως χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς.

Ἐνδειξὴ πολιτικῆς διορατικότητος τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', ἦταν καὶ ἡ ἀπάντησή του πρὸς τὸν Μητροπολίτη Δέρκων, ὁ ὁποῖος τὸν

παρότρυνε νά καταφύγουν στην Πελοπόννησο για νά ήγηθουν τοῦ ἐκεῖ Ἐπαναστατικοῦ Ἀγῶνα, μὲ τὸ πρόσχημα νά «συνετίσουν» τοὺς ἐπαναστάτες. Ὅμως, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶχε ἐπέλθει καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ μαρτυρικοῦ Οἰακοστροφῶν τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἦταν καθηλωτική: «Ἄγιε Δέρκων, ἡμεῖς γερόντια ἐσμέν καὶ ἐξεμετρήσαμεν τὸν βίον καὶ ἐὰν συμβῆ αὐτό, τότε θὰ δώσουμε ἀφορμὴν εἰς τὸν Σουλτάνο νά σφάζει ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Ἐὰν μείνωμεν ἡμεῖς καὶ σφαγῶμεν ἡμεῖς, τότε θὰ δώσουμε καιρὸ εἰς τὴν Χριστιανοσύνη νά ἐπεμβῆ σωστικῶς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων σίς μὴ ἐπαναστατημένες περιοχές», ὅπως καὶ ἐγένεε. Ὁ Πατριάρχης ἀπαγχονίστηκε στὴν κεντρικὴ πύλη τοῦ Πατριαρχείου γιὰ παραδειγματισμό. Ὅμως, αὐτὸς ὁ «παραδειγματισμός» δέν ἦρθε ποτέ, ἀλλὰ ἡ μαρτυρικὴ στάση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Ε' ἐγένεε παράδειγμα πρὸς μίμηση, παράδειγμα συνέσεως καὶ αὐτοθυσίας, ἔτσι ὥστε νά τοῦ ἀπονεμηθῆι ἐπαξίως ὁ ἀμάραντος στέφανος τοῦ Ἐθνοῖερομάρτυρα.

Τέτοιους ἡρωικοὺς κληρικούς, ἰσαξίους μὲ τὸν Παλαιῶν Πάτρων Γερμανό, τὸν Γρηγόριο Ε', τὸν Ἀθανάσιο Διάκο, ἔχει ἀναδείξει καὶ ἡ μαρτυρικὴ μας Θράκη καὶ ἰδιαίτερα ἡ Μητρόπολή μας. Χαρακτηριστικὴ μορφή σπουδαίου κληρικοῦ-ἀγωνιστοῦ τοῦ 1821 εἶναι μεταξὺ πολλῶν καὶ αὐτὴ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μαρωνείας Κωνσταντίου, μεγάλου Ἐθνεγέρτου καὶ φωτισμένου Ἱεράρχου, τοῦ ὁποίου ὁ ἀνδριάντας κοσμεῖ τὸν προαύλιο χῶρο τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς πόλεώς μας, ἀπὸ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1981.

Θεώρησα σκόπιμο νά ἐντρυφήσουμε στὸν βίον καὶ στὴν ἐπαναστατικὴ δράση τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου «εἰς μνημόσυνον αἰώνιον» αὐτοῦ. Ὁ Μητροπολίτης Μαρωνείας Κωνσταντῖος, γεννήθηκε περὶ τὸ 1770-1780 στὰ Μαδεμοχώρια Χαλκιδικῆς καὶ πιθανὸν φοίτησε στὴν Ἀθωνιάδα Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στό ὁποῖο καὶ ἔλαβε τὸ Ἀγγελικὸ Σχῆμα. Ὁ δρόμος του τὸν ὠδήγησε στὴν Βασιλίδα τῶν Πόλεων, ὅπου λόγῳ τοῦ ἀκεραίου χαρακτῆρος του, τοῦ σεμνοῦ ἀλλὰ καὶ συνάμα ἐνθουσιώδους ἤθους καὶ τῆς σπουδαίας μορφώσεώς του, τοῦ ἀπονεμήθηκε τὸ ὀφφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδριτοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐχαιρε δὲ τῆς ἰδιαίτερας ἐκτιμήσεως τοῦ τότε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Δ' καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Γιὰ ὅλους τοὺς παραπάνω λόγους, τοῦ ἀποδόθηκε καὶ ὁ βαρύτιμος γιὰ

ἐκείνη τὴν ἐποχὴν χαρακτηρισμὸς τοῦ «Ὄσιολογιωτάτου», ὅπως ἀποτυπώθηκε καὶ στό ὑπόμνημα ἐκλογῆς του σὲ Μητροπολίτη Μαρωνείας, ἢ ὁποῖα ἐπισυνέβη μετὰ τὴν παραίτηση τοῦ προκατόχου του, Νεοφύτου, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1810. Ἐκείνη τὴν περίοδο, ἢ Μητρόπολη Μαρωνείας ἐκτεινόταν ἀπὸ τὴν λίμνη Βιστονίδα ἕως τὸν ποταμὸ Ἰβρο, περιελάμβανε δὲ περιοχὲς τῆς νοτίου Βουλγαρίας καθὼς καὶ τὶς νήσους Θάσο καὶ Σαμοθράκη, εἶχε ὅμως ὀλιγάριθμο χριστιανικὸ πληθυσμὸν, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀναγκασμένος νὰ ἀντιμετωπίζει συνεχῶς ληστεῖες καὶ ἐπιθέσεις ἀνταρτῶν. Ὁ Κωνσταντῖος ὑπηρέτησε τὸ ποιμνίον του μὲ συνέπεια καὶ τὸ «μπόλιασε» μὲ τὰ ἰδανικὰ τῆς λευτεριᾶς, τονώνοντας τὸ ἐθνικὸ καὶ χριστιανικὸ φρόνημα τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Τὸ κῦρος του φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν συμμετοχὴν του στὴν Πατριαρχικὴ Σύνοδο τὸ 1817 γιὰ τὴν ἐκλογήν νέου Μητροπολίτου Χίου, τοῦ μετέπειτα ἐθνομάρτυρος Πλάτωνος Φραγκιάδου. Ὅμως, οἱ περισσότερες μαρτυρίες γιὰ τὸν βίον καὶ τὴν δράσιν του ἐπικεντρώνονται γύρω ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, στὴν ἐναρξιν τῆς ὁποίας διαδραμάτισε ἐνεργὸν καὶ καθοριστικὸν ρόλον.

Τὸ 1820 μνήθηκε στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ περιμένε καρτερικὰ τὸν μέγαν ξεσηκωμὸν τοῦ Γένους, νοθετώντας καὶ διδάσκοντας τὸ ποιμνίον του. Ἔτσι, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1821 κήρυξε τὴν ἐναρξιν τῆς Ἐπαναστάσεως στίς παραδουνάβιες περιοχὰς καὶ συγκεκριμένα στό Ἰάσιο τῆς Μολδοβλαχίας, ἄφησε τὸν Ἀρχιερατικὸν του Θρόνον, τὰ ὀφθίκια, τὶς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ ρίχτηκε στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν Ἐλευθερίαν. Ἡ ἀρχιερατικὴ του μίτρα θὰ γινόταν στεφάνιν «μαρτυρίου», ἢ ποιμαντορικὴ τοῦ ράβδος θὰ «κατακυρίευσεν ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν» τοῦ Γένους καὶ ἡ ὑστεροφημίαν πού θὰ ἀποκοτῶσεν μετὰ τὴν κοίμησίν του, θὰ ἔλαμπε ὅπως «ὁ λύχνος ἐπὶ τῆς λυχνίας» (Ματθ. ε', 15-16).

Ἀπαρνήθηκε τὸν ἑαυτὸν του, σήκωσε τὸν σταυρὸν του καὶ ἀκολούθησε τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, ἐκπληρώνοντας καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ μετερίζιν τὸ χρέος του ὡς Χριστιανὸς καὶ ὡς Ἕλληνας. Κατευθύνθηκε πρὸς τὴν Μάκρην (κατὰ ἄλλους πρὸς τὸ Πόρτον Λάγος) καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πρὸς τὴν Θάσον, μὲ πρόσχημα τὴν ἐπίσκεψιν στοὺς ἐκεῖ χριστιανούς. Ὅμως, ὁ πραγματικὸς του στόχος ἦταν ἡ καλλιέργεια τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος, καλώντας τοὺς νὰ ξεσηκωθοῦν ἐναντίον τοῦ Ὄθωμανοῦ δυνάστη. Ἀκολούθως, μὲ συνοδείαν ἀγωνιστῶν

κατευθύνθηκε πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος, μὲ σκοπὸ νά συναντήσῃ τὸν Ἐμμανουήλ Παπά, ἐθνεγέρτη τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ἐμμανουήλ Παπὰς μὲ τῆ σειρά του, στίς 23 Μαρτίου 1821, ἀποβιβάστηκε στήν Ἱ. Μονή Ἐσφιγμένου ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Πόλη μὲ καράβι τοῦ Θρακιώτη ἀγωνιστῆ, Χατζηαντώνη Βισβίτζη. Ἐκεῖ τὸν ὑποδέχθηκε ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντίας μὲ συνοδεία κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν. Ὁ Κωνσταντίας διαδραμάτισε σημαντικὸ ρόλο στίς συσκέψεις τῶν ἐπικεφαλῆς τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἄθω καὶ μὲ τῆ δική του συνδρομή, κατέστη δυνατὴ ἡ στρατολόγηση 1.000 μοναχῶν ἀγωνιστῶν.

Περὶ τὰ μέσα Μαΐου τοῦ 1821, συνήλθαν ἀγιορεῖτες πατέρες καὶ λαϊκοὶ στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Πρωτάτου στίς Καρυές καὶ ἔψαλλαν πανηγυρικὴ δοξολογία στήν ὁποία χοροστάτησε, κήρυξε καὶ εὐλόγησε τὰ ὄπλα ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντίας, ἀφοῦ προηγουμένως κατάφεραν νά περιορίσουν τὸν Ὄθωμανὸ Διοικητὴ στήν Ἱ. Μονὴ Κουτλουμουσίου. Ὁ Ἐμμανουήλ Παπὰς ἀναγορεύτηκε ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν τῆς Μακεδονίας καὶ ὁ Κωνσταντίας «θηρησκευτικὸς ταγός» αὐτῶν, κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς. Οἱ δυνάμεις τους ἐξορμοῦσαν στὴ Χαλκιδική, ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῶν Μαδεμοχωριῶν πρὸς τὸν Σταυρὸ καὶ κατέλαβαν τὰ στενὰ τῆς Ρεντίνας. Ἀντιμετώπισαν τίς πολυάριθμες δυνάμεις τῶν Ὄθωμανῶν ἀπὸ τὴν ἀνατολή. Στίς ἀρχές τοῦ Ἰουνίου 1821, οἱ ἐπαναστάτες δὲν κατάφεραν ν' ἀντιμετωπίσουν τὰ στρατεύματα τοῦ Μπαϊράμ πασᾶ καὶ στίς μάχες αὐτές, ὁ Κωνσταντίας ὑπέστη βαρύντατο τραυματισμὸ ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου ἀναγκάστηκε ν' ἀποσυρθεῖ στό Ἅγιον Ὄρος. Ἀπὸ διάφορα ἱστορικὰ ἀρχεῖα, μαρτυρεῖται ἡ παρουσία τοῦ ἱεράρχη στίς Ἱ. Μονές Κουτλουμουσίου, Ἰβήρων, Ξηροποτάμου καὶ Ἐσφιγμένου, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Ἐμμανουήλ Παπὰς ἐπιβιβάστηκε σὲ πλοῖο μὲ κατεύθυνση τὴν Ὑδρα, ἀλλὰ ἀπεβίωσε ἐν πλῶ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1821.

Ἐν τῷ μεταξύ, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1821, ἐκλέγεται νέος Μητροπολίτης Μαρωनीας, ὁ ἱερομόναχος Δανιήλ, ἀφοῦ ὁ Κωνσταντίας εἶχε ἤδη ἐγκαταλείψει τὸν Ἀρχιερατικὸ του Θρόνο. Ὁ μέγας αὐτὸς ἱεράρχης κοιμήθηκε στό Ἅγιον Ὄρος, διωκόμενος γιὰ τὸν Ἀγῶνα τοῦ τὸν Νοέμβριο τοῦ 1821. Χαρακτηριστικὸ τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ φόβου ποὺ προξενοῦσε στοὺς Ὄθωμανοὺς ἦταν ὅτι ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν κοίμησή του, ὁ Ἐμποῦ Λουμποῦτ πασὰς μετέβη τὸν Δεκέμβριο τοῦ ἰδίου

έτους στό Άγιον Όρος καί ζήτησε ν' ανοίξουν τόν τάφο τοῦ ιεράρχη, ὥστε νά διαπιστώσει ἰδίους ὄμμασι ὅτι ὄντως ἐκεῖ ἦταν τὸ σκῆνωμα τοῦ Κωνσταντίου καί ὅτι ἡ εἶδηση τοῦ θανάτου του δέν ἦταν κάποιο τέχνασμα τῶν ἐπαναστατῶν. Ὑπάρχει βέβαια καί ἡ ἱστορικῶς ἀτεκμηριώτη ἄποψη ὅτι διέφυγε στή νότια Ἑλλάδα καί ὅτι ἔλαβε μέρος στήν Δ' Ἐθνοσυνέλευση στό Ἄργος τὸ 1829, ὅμως τὸ ὄνομά του δέν μαρτυρεῖται στά Πρακτικά αὐτῆς.

Ἔτσι ἐτελειώθη ὁ συμπατριώτης Μητροπολίτης μας, πού ἀπαρνήθηκε ἐγκόσμιες τιμές καί δόξες, ἀγωνιζόμενος τὸν καλὸ ἀγῶνα γιὰ χάρη τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας τῶν πατρογονικῶν ἐστιῶν μας.

Ὑπάρχουν καί ἄλλα ὀνόματα ἱερωμένων που ἀγωνίστηκαν γιὰ τὴν πίστη καί τὴν ἐλευθερία μας, ὅμως δυστυχῶς οἱ ἱστορικὲς πηγὲς εἶναι ἐλλιπεῖς καί σώζονται ἐλάχιστες ἐπίσημες μαρτυρίες. Τὸ μόνο σίγουρο εἶναι ὅτι καί αὐτοὶ οἱ «ἄγνωστοι» σ' ἐμᾶς, εἶναι γνωστοὶ στόν Παντεπόπτη Κύριό μας, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐνέταξε στίς ἀγκάλες τοῦ Ἀβραάμ, ἀπονέμοντάς τους τὸν ἀμαράντινο τῆς δόξης στέφανο τοῦ ἐθνομάρτυρος.

Μετὰ ἀπὸ ἐνδελεχῆ ἔρευνα, ἐντοπίζουμε τὸν ἱεροδιάκονο καί μετέπειτα Μητροπολίτη τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μαρωνείας, Ἰωαννίκιο, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στήν Κομοτηνὴ. Κατηχήθηκε στή Φιλικὴ Ἐταιρεία τὸ 1819 ἀπὸ τὸν Παπαφλέσσα καί ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες τῆς Ἐπαναστάσεως στήν περιοχή τῆς Ροδόπης καί τοῦ Ἑβρου. Ἐγινε γνωστὸς ὡς «Ἰωαννίκιος ὁ Φιλικός». Στόν Μητροπολιτικὸ Θρόνο ἀνῆλθε τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1838 καί ποίμανε τὴν ἐπαρχία μας ἕως τὴν κοίμησή του τὸ 1839, τὰ ὀστᾶ του φυλάσσονται σήμερα στό ὀστεοφυλάκιο τῶν ἐπισκόπων στό κοιμητήριο τῆς πόλεώς μας.

Ἄλλοι μεγάλοι κληρικοί-ἀγωνιστὲς τοῦ 1821, ἐκ τῶν λοιπῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς εὐρύτερης Θράκης εἶναι ὁ Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Δωρόθεος ὁ Πρώιος (ἀρχιερατεία: 1813-1821) ὁ ὁποῖος σπούδασε στό Παρίσι, μνηθῆκε στή Φιλικὴ Ἐταιρεία καί ἀπαγχονίστηκε στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου βρισκόταν ὡς συνοδικός, στό πλαίσιο ἀντιποίνων τῶν Ὀθωμανῶν γιὰ τὴν ἐναρξη τῆς Ἐπαναστάσεως στίς παραδουνάβιες ἡγεμονίες. Μαζὶ του βρήκαν μαρτυρικὸ θάνατο ὁ Μητροπολίτης Δέρκων Γρηγόριος, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀγχιάλου Εὐγένιος, ὁ Μητροπολίτης Μεσημβρίας Ἰωσήφ, ὁ Ἐπίσκοπος Μυριοφύτου Νεόφυτος

καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Γάνου καὶ Χώρας Γεράσιμος. Ἀκόμη, στίς Σαράντα Ἐκκλησιᾶς ἀπαγχονίστηκε μαζί με τοὺς προκρίτους ὁ παπα-Κωνσταντῖνος, ἐνῶ στήν Ἀδριανούπολη σφαγιάζονται στίς 17 Ἀπριλίου τοῦ 1821, τὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ, ὁ Πρωτοσύγγελος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεόκλητος καὶ ὁ Σύγγελος, Ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος Ἀρζουμανίδης. Ἐτερεὴ ἀξιολόγη μορφή, ἦταν αὐτὴ τοῦ Μητροπολίτου Σωζοπόλεως, Παϊσίου, ὁ ὁποῖος τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1821 ὄρκισε 5.000 περίπου ἀγωνιστὲς στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ζωσίμου. Αἰχμαλωτίστηκε ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἀρνήθηκε ν' ἀποκηρύξει τὴν Ἐπανάσταση, με ἀποτέλεσμα ν' ἀπαγχονιστεῖ καὶ τὸ σκῆνωμά του νὰ ταφεῖ κρυφὰ στήν τοποθεσία «Κουρνια», γνωστὸς με τὴν ὀνομασία «τάφος τοῦ Δεσπότη», πού τὸ 1918 καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Μαζί με προκρίτους, ἀπαγχονίστηκε στήν Ἀγκίαλο καὶ ὁ ἱερέας Χατζηασλάνης Ἀντωνάκης Σκουλόγλου.

Τέλος, σημαντικότερη προσωπικότητα τοῦ Ἀγῶνα ἦταν καὶ ὁ προκάτοχος του μαρτυρικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', ὁ πρῶην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ' –ὁ καὶ προστάτης τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τῆς Μητροπόλεως μας– ὁ ὁποῖος μαρτύρησε στήν Ἀδριανούπολη στίς 18 Ἀπριλίου 1821 δι' ἀπαγχονισμοῦ. Ἦταν ἓνας σεβάσιμος καὶ «πεπαιδευμένος πατριάρχης», κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς, πού κόσμησε τὸν Πατριαρχικὸ Θρόνο ἀπὸ τὸ 1813-1818 καὶ ἔκτοτε ἐφησύχαζε στήν πατρικὴ του οἰκία. Ὅπως καὶ ὁ Γρηγόριος Ε', ἔτσι καὶ ὁ Κύριλλος ΣΤ' ἀνακηρύχθηκε Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὑπάρχει δὲ ἀπὸ τὸ 1834 εἰδικὴ Ἀκολουθία πρὸς τιμὴν του. Τὸ δὲ σκῆνωμά του εἶναι χαριτόβρυτο καὶ ἐπιτελεῖ ποικίλα θαύματα.

Μαρτύρια υπέστησαν οἱ κληρικοὶ-ἀγωνιστὲς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἄλλοι σφαγιάστηκαν, ἄλλοι ἀπαγχονίστηκαν, ἄλλοι υπέκυψαν στὰ θανάσιμα τραύματά τους ἀπὸ τὶς μάχες· αὐτὸ ἦταν τὸ Μαρτύριο τοῦ αἵματος. Ὅμως τὸ μεγαλύτερο ἴσως μαρτύριο πού υπέστησαν, ἦταν τὸ Μαρτύριο τῆς συνειδήσεως· κατάφεραν ν' ἀποτινάξουν ἀπὸ πάνω τους τὸν ἐγωισμό καὶ τὴν ὑπερηφάνεια, ὁ καθένας με τὸν τρόπο του, ἄλλοι ἄμεσα καὶ ἄλλοι ἔμμεσα, ὅμως με τὸν ἴδιο ἔνθεο καὶ ἱερό ζῆλο, ὥστε μέσα τοὺς ἐνήργησε ἡ Θεία Χάρις.

Ἔτσι, κι ἐμεῖς, ἀγαπητοὶ πατέρες, ἔχοντας ὡς πρότυπα τοὺς ἁγίους αὐτοὺς ἄνδρας κληρικοὺς, καλούμαστε σήμερα σὲ καιροὺς

φαινομενικῆς εἰρήνης νά σταθοῦμε μὲ ἀγωνιστικὸ φρόνημα ἀλλὰ καὶ σύνεση, ν' ἀποφασίζουμε κατόπιν προσευχῆς, συμβουλευόντας τὸ ποίμνιό μας καταλλήλως, πορευόμενοι στὴν ὁδὸ τῆς διάκρισης, ὅπως αὐτὴ φανερῶνεται στοὺς λόγους τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο Σαλῶνων Ἡσαΐα: «Νά ἀγωνιστεῖτε, ὁ ἀγῶνας ἐγγὺς ἀλλὰ καὶ νά φυλάγεστε καὶ ἡ συμπεριφορὰ σας νά εἶναι ἀνάλογη τοῦ χώρου στὸν ὁποῖο βρίσκεστε».

+ Ο ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ Π Α Ν Τ Ε Λ Ε Η Μ Ω Ν

Βασικὴ βιβλιογραφία:

1. Λόγοι μακαριστοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς, κυροῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Αντωνίου Ρωσσίδου στὴν τελετὴ ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Μαρωνείας Κωνσταντίου, ἐθνεγέρτου Ροδόπης κατὰ τὸν ἱερὸ ἀγῶνα τοῦ 1821, εἰς τὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς, 29-11-1981.

2. Π. Γεωργαντζής, Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι & ὑπομνήματα ἐκλογῆς ἀρχιερέων Ἱ. Μητροπόλεων, κατὰ τὰ πρακτικὰ ἐκλογῆς ἀρχιερέων τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου & τὰ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ξανθὴ 2014.

3. Μ. Κούκος, Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Θράκης στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821, ἐκδ. Ἑρωδιὸς 1998.

4. Θρακικὸ Κέντρο, περιοδικὸ «Θρακικά», ἕκτακτον τεύχος ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας, παράρτημα Γ' Τόμου, Ἀθῆναι 1931.

5. Μ. Μελίρρutos, Περιγραφή ἱστορικὴ καὶ γεωγραφικὴ ὑπ' ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Μαρωνείας, Μορφωτικὸς Ὅμιλος Κομοτηνῆς, Κομοτηνὴ 1980.